

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

Tisztújítás a Magyar Könyvtárosok Egyesületében

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 1990. december 18-án tartotta szokásos évi küldöttközgyűlését, amely egyben tisztújító közgyűlés is volt.

Az alábbiakban közreadjuk az újjáválasztott elnökségi tagok és szekcióvezetők névsorát. Megválasztásuk után felkértük az egyesület új elnökét, a műszaki és társadalomtudományi szekciók új vezetőit, tájékoztassák olvasóinkat röviden elképzeléseikről.

Elnökségi tagok

Elnök: Horváth Tibor, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Alelnökök: Ambrus Zoltán, Megyei Könyvtár, Békéscsaba
Poprádi Géza, Országos Széchényi Könyvtár

Főtítkárs: Papp István, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Titkárok: Bányai Béláné, Országos Széchényi Könyvtár
Fülöp Géza, ELTE Könyvtartudományi Tanszék
Ottovay László, Országos Széchényi Könyvtár
Nagy Attila, Országos Széchényi Könyvtár

Póttagok: Biczák Péter, Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtár, Szentendre
Celler Zsuzsanna, Országos Oktatástechnikai Központ

Ellenőrző Bizottság

Elnök: Tóth Gyula, Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, Szombathely

Tagok: Kiss Gábor, Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg
Kocsis István, Ady Endre Városi Könyvtár, Hatvan
Mader Béláné, József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtár, Szeged
Román Lászlóné, ny. könyvtárigazgató
Tverdota Miklósné, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár X. ker. Főkönyvtár

...

Íme a tervek...

Horváth Tibor elnök

Miben látja az új elnök az egyesület fő feladatait? Lát-e súlypontokat a tevékenységben?

Az MKE szakmai szervezet, ezért az egyik fő feladat a szakmai jelleg felerősítése. Eddig azért volt más a helyzet, mert működött egy Országos Könyvtárügyi Tanács (OKT) számos szakmai bizottsággal. Az OKT-t elemésztette az idő. Gyengült – legalábbis létszámban – a minisztériumi vezetés. Ilyen körülmények között az egyesületre több szakmai feladat hárul. Ne felejtjük el azonban, hogy társadalmi szervezetről van szó, s mint ilyennek, semmiféle hatásköre nincs. Lehet azonban álláspontja szakmai kérdésekben, sőt kötelessége is véleményt alkotni és ennek publicitást biztosítani. Létre lehet hozni kisebb-nagyobb szakértői csoportokat, amelyek – akár minisztériumi felhatalmazást vagy megbízást is kapva – már nem egészen hatáskör nélküli szervezetek. Kifejezetten szeretném, ha az egyesület néhány témában ilyen szerepet töltené be. A számítástechnikai fejlesztés pl. ilyen terület. Tudom, hogy darázsfészekbe nyúlunk, de a koordinátlanság ezen a téren már bűn. Az összefüggésesség következménye a sok féldilettáns külső vállalkozó garázdálkodása. Itt szakmai maflaságból is – szabályos sarcolás folyik. Ennek véget kell vetni.

Fontos feladat a pályakezdő kollégák bekapcsolása az egyesületi életbe. Az is, hogy nagy tapasztalatú idős kollégáink a szakma aktív tagjai maradjanak. Nos, ezeket csak példaként soroltam.

Címszavakban említek még néhány problémát. Az első, hogy könyvtári-ellátási rendszerekben kell gondolkodnunk. Ennek kell vezérlő elvünknek lenni a könyvtári rendszer átalakításakor. Pl. védeni sem egyedi gyűjteményeket kell, hanem funkciók ellátását biztosítani. Ugyanez az elv mutatja, hová kell a hangsúlyokat helyezni. Nyilván azokra a funkciókra, amelyek az ellátás érdekében a könyvtárügy egészének rendszerként való működését teszik lehetővé.

Hangunkat kívánjuk hallatni a képzésben is. Többet és jobbat kell nyújtunk a szakképzésben. Továbbá a képzettség – pontosabban a hozzáértés, a szakudás – elismerését kell kivívunk.

Ezt a programot tekintve felmerül a kérdés, hogy az MKE milyen viszonyt öhajít kialakítani a Kulturális Kamarával, hiszen ők is hasonló, vagy részben hasonló céllal szövetkeztek.

Kapcsolatunk kialakulatlan még a Kamarával. Magam mindig a többszólamúság híve voltam. Úgy vélem, hogy egymás hangját kell felerősíteni. Egyébként megöljük a szakmát. Mindketten, vagy – a szakszervezeteket is figyelembe véve – mindhárman csak nyerhetünk, ha együtt lépünk fel, és nem egymással szemben. Más kérdés viszont, hogy a Kamara úgy jöhetett létre, hogy az egyesületek nem ébredtek fel időben, érzéketlenek maradtak bizonyos valós problémák iránt. Az így keletkezett hiány betöltésére, a gondozatlanul maradt feladatok ellátására szükségképpen megjelennek szervezetek, mert ez az élet rendje. De ez nem baj. Ez a véleményem ugyanúgy a Kamara dicsérete lehet szakmai érzékenysége miatt, mint az egyesületek bírálata lagymatagságukért. Most, hogy a Kamara igen aktívan lép fel, nyilvánvaló, hogy a többszólamúság egy pluralizálódó társadalomban szükséges is. Ha nem lenne tehát, a Kamarát ki kellene találni. Az MKE egy másik szótartalmat kíván megszólaltatni. Arra kell vigyázni közös érdekből, hogy kövessük a harmónia szabályait, és ne macskazenét produkáljunk.

Melyek az első benyomások az egyesületeiről? Bár csak rövid ideje áll az MKE élén, így korai lenne letisztult választ várni, mégis megkérdezem, hiszen az első benyomások általában nagyon fontosak.

Igazából merészség lenne válaszolni. Persze az MKE nem új számomra. Azt hiszem, az egyesület sem nem mindenható hatóság, sem nem sóhivatal. Sok felvilágosító munka kell ahhoz, hogy tisztázódjék az MKE feladatköre a fejekben is. Mondok két példát, talán így könnyebben érthető lesznek.

Hallottam, hogy több regionális szervezet "elszakadási" kísérletbe kezdett. Tárgyaltam pl. a győri kollégákkal, s kiderült, hogy ők csak önállóan akarnak működni. Hál' istennek önállóan, gyámkodás nélkül. Erre én még biztatnám is a szervezeteket. Az MKE éljen intenzív életet szervezeteiben, ott kívánjon megújulni. Az MKE vezetősége nem hatóság, nem is tévedhetetlen nagyokosok gyülekezete, nem döntőbírárság személyi vagy csoportellentétek elsimítására. Ellenben a szervezetek életének összehangolója és közös képviselője. Legfeljebb ötletadó.

A másik példa. Téves az a nézet, hogy az MKE utaztató szervezet. Sokan szeretnek utazni. Sokan az egyesület kontójára akarnak, legalábbis megkísérlik. Fordítva: külföldit akarnak a nyakunkba sózni, nyilván valamilyen viszonzásként akarják eme csekélységet velünk elvégeztetni. Az zavar, hogy e megkeresések tömegesek, és mindegyik már kész tényekkéi gyakorol nyomást. Erről szeretném a kollégákat leszoktatni, még ismert ki- és beutazók esetén

is. Emellett hangsúlyozom, hogy nagyon fontosak a nemzetközi kapcsolatok. De az egyesület szegény. Jelenleg tetemes költségvetési hiányunk van.

Végül a legfőbb benyomásom: nagyon sok a tenni vágyó pályatárs. Őket kell megtalálnunk, illetve az ő csatlakozásukat, jelentkezésüket várjuk.

Teveli Mihályné, a műszaki szekció elnöke

Megítélésem szerint a műszaki szekció eddig is tette a dolgát, az előző vezetőség jól dolgozott, az ő nyomukban kívánok én is az új vezetőséggel együtt tevékenykedni.

A szekció további megfelelő működésének adminisztratív feltételeit már megteremtették. Az MKE új alapszabálya (amelynek elkészítésében aktívan részt vettek a szekció legkiválóbb szakemberei) alapján elkészült a műszaki szekció új szervezeti és működési szabályzata. Az adminisztratív feladatokat megkönnyíti, hogy a tagnyilvántartás számítógépes feldolgozása folyamatban van, az eddig beérkezett adatok alapján tulajdonképpen már naprakész.

Működésünk, tevékenységünk megújításának anyagi feltételeit, hátterét kell megerősíteni. Szekciónk nagy taglétszáma és bizonyos szempontból heterogén összetétele vonzó lehet egyes információszolgáltatók, szoftver- és hardvergyártók, forgalmazók számára, hiszen mi vagyunk a potenciális vevők. Ezt reklámbevételek szerzésére nem kihasználni vétek lenne. Próbálkoznunk kell pályázatok útján is anyagi eszközöket szerezni, ahogy azt az előző vezetőség is tette, amikor például a Pro Cultura Hungariae alapítványhoz pályázatot nyújtott be. Erre alapozva szeretnénk volna a könyvtárosszallgatók és a gyakorló könyvtárosok körében pályázatot kiírni – a műszaki információ előállításától a feldolgozáson át annak szolgáltatásáig – a szakmai tevékenységünk teljes körét felölő témákra vonatkozó tudományos felmérések, vizsgálatok készítésére. Szerettünk volna a régebben végzett kollégák szakmai tudásának felfrissítésére szervezett keretek között szakmai továbbképzést tartani. Sajnos a pályázatunkra a mai napig sem kaptunk választ! Ennek utána kell járni. Több olyan téma van, ami az előző években felvetődött, amelyekkel kapcsolatban bemutatásokat, előadásokat akart szervezni már az előző vezetőség is. Nem kell tehát feltalálni a spanyolviaszt! Az eddigi jó ötletek közül kell a meg nem valósítottakat végrehajtani.

Évek óta készül a szekció egy ötletbörzére, módszertani börzére. Össze kívánjuk hívni a térítéses szolgáltatások könyvtárainak könyvtárosait, hogy kölcsönösen tanulhassunk egymástól. Ugyancsak egy rendezvényen kívánjuk bemutatni a hazánkban CD-ROM-on elérhető nemzetközi adatbázisokat. Tervezzük az új típusú gazdálkodó szervezeteket képviselő szövetségek, egyesületek, kamarák és az információszolgáltató intézmények vezetőinek találkozóját.

A régebbi tervek valóra váltásán túl, természetesen vannak új elképzeléseink is, és várjuk a tagok ötleteit, javaslatát is. Szeretnénk egyre többet bemutatni a jól működő számítógépes könyvtári rendszerekből, közhasznú adatbázisokból.

Szekciónk tagjainak gyors informálódása érdekében megindítottuk a rendszertelen rendszerességgel megjelenő *Híradó* c. tájékoztató "kiadványunkat". Ezzel reméljük, megoldjuk tagjaink régi sérelmét, hogy későn kaptak hírt a számukra fontos eseményekről. Egy szomorú aktualitás is szükségessé teszi a gyors informálódást – egyre többen kényszerülnek új munkahelyet keresni. Híradónkban jelentős teret szeretnénk biztosítani az álláslehetőségek meghirdetésére. Úgy gondoljuk, ez is egyik módja az érdekvédelemnek. Kétségtelen, hogy egyesületünk elsődleges célja szakmánk érdekeinek védelme, de nem lehet háttérbe szorítani az egyéni érdekvédelmet sem, mert ez is biztosítéka annak, hogy a szekciótagok magukénak érezzék az egyesületet. A könyvtárosokban óriási segítőkészség van, ami talán hivatásukkal is együtt jár. Ezt mindenképpen ki szeretném aknázni, és a könyvtárosok hasznára fordítani! Mostanában sokszor emlegetik a szolidaritás szükségességét. A mi szakmánkban mindig is jellemző volt a kölcsönös segítség. (Hiszen ki más segített volna rajtunk akár szakmai, akár személyes gondjainkban!) Legyen hát a kölcsönös segítség egyik fóruma az egyesület!

Sonnevend Péter, a társadalomtudományi szekció elnöke

Az újonnan választott vezetőség nevében általános szándékainkat igyekszem röviden összefoglalni.

Gyorsan lépünk túl azokon a formális, de a működés szempontjából elengedhetetlenül fontos tennivalókon, mint a jó szervezés, megfelelő nyilvántartások, együttműködés a vertikális és horizontális testületekkel, szervezetekkel. Mindez képezheti azt az edényt, amelyet jóféle tartalommal kell megtölteni.

Pár szót a társadalom nagy rendszeréről, melynek hatásait magunkon fogjuk érezni. Kemény, próbára tévő évek elébe nézünk (munkanélküliség, infláció, irányítási zavarok), miközben a kultúra valós fontossága bizonyára nő, ám érzékelhető megbecsülése

még – félő – tovább csökkenhet. De nehéz időben ismerszik meg, ki mire képes és hajlandó. Abban bízom, hogy kollégáink, tagságunk jelenléte, szava érzékelhető lesz, intézményi falainkon továbbható. Ha mi jól érzékeljük, s világosan foglalkozunk szavakba fő tennivalóinkat és problémáinkat, akkor a társadalom-irányítás szintjéről nagyobb eséllyel várhatunk támogatást. Foglalkoznunk kell szakmánk alapvető kérdéseivel. Politikusi eltökéltséggel, a köz javában gondolkodva. Elégséges-e a dokumentumbázis, hogyan lehetne a külföldi dokumentumok beszerzését erősíteni (könyvkereskedelem, csere, alapítványok), nem túl szétaprózott-e a könyvtárhálózat, másfelől elégséges-e az együttműködés jelen színvonala? Működik-e, s közmegelegedésre működik-e a könyvtárközi kölcsönzés, a másolatszolgáltatás? Miként tesszük "fogyaszthatóvá" a dokumentum-vagyont, korszerűek-e szolgáltatásaink, nem csak korábbi rutint folytatunk-e? Mi van az új médiumokkal, beleértve a CD-ROM-ot is? Van-e eléggé plasztikus képünk olvasóinkról, felhasználóinkról; úgy végezzük-e képzésüket, mint illene? S elég képzettek-e a könyvtárosok, mi magunk: szakmailag, nyelvilag?

Alapvetően jövőben szeretnénk gondolkodni tevékenységünk gyakorlati tervezésekor, nem feledkezve el a máig ható, a mának szóló múltiról. A könyv- és könyvtártörténeti bizottság hozzánk kapcsolódása ezt a szemléletet garantáltan elevenen fogja tartani.

Jövő és múlt metszéspontjában, a mindig változó jelenben két szinten szeretnénk súllyal rendelkezni. Ott lenni és beszélni, mikor a könyvtári törvény elkezd alakot öltetni. Másodszor mint szervezet valóban ott lenni a könyvtárosok mindennapjaiban. Sok a gond: a vezetés nem mindig cél- és emberorientált. Az utóbbi fájhat a szenvedőnek. Szeretnénk kezdeményezni az egyesületben egyfajta etikai kódex kidolgozását, egyfajta etikai bizottság felállítását. Sarkítottan: lehessen "harmadik-richárdkodni", de lehessen ezt nyilvánosan meg is bélyegezni. Úgy legyen szakmai nyilvánosság – a sajtót is ideértve –, hogy embert formáljon, ne bólogató Jánosokat.

S még egy, amit személy szerint igen előre sorolok. Az elnyűvő hajszoltság, a dráguló közlekedés ne tépje el (még vehemensebben) a vidéki és fővárosi kollégák kapcsolódó szálait, ne zárkózzunk be magunkba, településünkbe.

Tudományos ülés Haraszthy Gyula emlékére

A könyvtáros társadalomnak ismét nagy egyénisége távozott az élők sorából. *Haraszthy Gyula* (1910–1990), a Széchényi Könyvtár ny. főosztályvezetője 1990. február 6-án, négy nappal 80. születésnapja előtt hunyt el. Pályája nagy ívben fogta át a hazai könyvtárügy egy egész korszakát: 1935-től

1973-ig aktív munkása, a negyvenes évek végétől egyik irányítója és tanítómestere volt szakmánknak.

A budapesti egyetemen magyar–német–esztétika szakon végzett fiatalember néhány évi egyetemi tanársegédi működése után az Egyetemi Könyvtár munkatársa lett, s ez döntően befolyásolta további